

Nordiskt språkvårdssamarbete om språkteknologi

Språkteknologi är ett prioriterat område i de nordiska ländernas språkvårdsarbete. God tillgång till språkteknologi främjar de nordiska språken och skapar nya möjligheter till kommunikation inom och över språkgränserna. Det ligger i de nordiska ländernas intresse att bedriva en språkpolitik som gagnar en sådan utveckling.

I september 2005 bildade de nordiska språknämnderna Arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi i Norden med uppdrag att initiera ett samarbete om språkteknologi. Länderna har sedan tidigare ett språkteknologiskt samarbete bl.a. genom de nordiska dokumentationscentrumen (NorDokNet) och den nordiska forskarskolan i språkteknologi (NGSLT). Genom de nordiska språknämndernas samarbetsgrupp stärks det gemensamma arbetet kring språkteknologi ytterligare.

Det långsiktiga syftet med samarbetet är

- att verka för att språkteknologisk forskning och utveckling får tillgång till nödvändig infrastruktur i form av grundläggande språk- och teknikresurser för de nordiska språken
- att verka för att viktiga språkteknologiska tillämpningar utvecklas för språken i Norden och anpassas till grupper med särskilda behov även när kommersiella intressen saknas
- att uppmärksamma teknikens konsekvenser för skriftspråksnormerna och språkanvändningen i Norden samt verka för att nordisk språkteknologi håller god språklig kvalitet
- att stärka det nordiska språkvårdsarbetet med hjälp av språkteknologi
- att främja samarbete mellan språkvård, forskning och industri i Norden på det språkteknologiska området.

I arbetsgruppens uppdrag ingår

- att formulera en gemensam strategi för de nordiska språkvårdsorganisationernas språkteknologiska arbete
- att upprätta ett språkteknologiskt kontaktnät mellan språkvårdsorganisationerna i Norden samt med forskare, utvecklare och andra aktörer med intresse för nordisk språkteknologi
- att peka på viktiga uppgifter för språkvården att arbeta med på det språkteknologiska området såväl nationellt som samnordiskt, t.ex. principer för språknormering i språkkontrollprogram
- att utföra konkreta arbetsuppgifter av gemensamt intresse för nordisk språkvård, t.ex. språknämndernas användning av ord- och textdatabaser i språkvårdsarbetet.

I stora drag kan man urskilja fem viktiga uppgifter för språkvården att arbeta med i syfte att påverka utvecklingen och användningen av språkteknologi i Norden i rätt riktning:

- att *undersöka* vilka språkteknologiska aktiviteter som pågår, samt vilka resurser och produkter som finns för språken i Norden. Detta sker i samarbete med de nordiska dokumentationscentrumen som redan gjort åtskilligt inventeringsarbete.
- att låta *framställa och tillgängliggöra* språk- och (i viss mån) teknikresurser, t.ex. ord- och textmaterial samt teknik för att hantera det, så att materialet på ett smidigt sätt kan användas

för forskning och produktutveckling. Detta gäller i synnerhet de nordiska språkvårdsorganisationernas egna resurser.

- att kritiskt *granska* kvaliteten på språkteknologiska produkter och arbeta för att de uppfyller grundläggande krav på språkriktighet och användbarhet.
- att *informera* allmänheten om språkteknologin och dess konsekvenser för språkanvändningen.
- att *samarbeta* med forskare, industri och andra intressenter på ett sätt som gynnar både språkvård och språkteknologi.

Dessa uppgifter väcker många svåra frågor, t.ex. vilka språkliga krav man kan ställa på språkteknologiska produkter av olika slag och på vilket sätt kvaliteten kan bedömas på ett rättvisande sätt. En annan fråga gäller valet av format för språkligt material så att det på ett smidigt och effektivt sätt kan lagras, tillgängliggöras och användas för språkteknologiska ändamål. I det sammanhanget finns flera upphovsrättsliga och andra juridiska frågor att ta ställning till. Språkvården har inte möjlighet att utföra dessa uppgifter på egen hand, men kan bidra med språklig kompetens och språkpolitiskt arbete.

Det språkpolitiska arbetet för att främja en generell utveckling av infrastruktur för nordisk språkteknologi är centralt. Vad gäller mer praktiska arbetsuppgifter prioriteras frågor om vård och normering av de nordiska skriftspråken i samband med nya skrivverktyg som språkkontroll, elektroniska ordböcker och översättningsfunktioner. Det är också viktigt att ta hjälp av språkteknologi för att stärka språkvårdsarbetet på de nordiska språknämnderna, t.ex. för att koda, lagra, hantera och sprida språkligt material.

Gruppens arbete finansieras av Nordens språkråd. Fortlöpande information om verksamheten finns på de nordiska språknämndernas webbplats: www.sprakradet.se/asp.

Arbetsgruppen för språkvård och språkteknologi i Norden består av:

- Rickard Domeij, Svenska språknämnden
- Sabine Kirchmeier-Andersen, Dansk Sprognævn
- Mikael Reuter, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland
- Eiríkur Rögnvaldsson, Isländska språknämnden
- Risten Turi, Samiska språknämnden i Norge